

## **ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ВЗАЄМОДІЇ З ВИРОБНИЧИМ ПРОЦЕСОМ ТА НАВИЧКИ СУЧАСНОГО СПЕЦІАЛІСТА ЗАДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ**

*Лебідь Ольга Миколаївна; старша  
викладачка Білоцерківського інституту  
неперервної професійної освіти, майстер  
виробничого навчання Державного  
навчального закладу "Буцький  
політехнічний професійний ліцей"*

Сучасні навички висококваліфікованого спеціаліста поділяються на два типи: ті, які залишаються актуальними і тому їх можна назвати сучасними, проте вони не є новими останні декілька століть; і які з'явилися за останні декілька десятиліть і є абсолютно новими в уявленні суспільства. Що стосується навиків першого типу, які були актуальні в ХХ столітті, але є актуальними і тепер, то це:

- знання ринку;
- вміння багато працювати;
- бути старанним, чесним, ефективним професіоналом;
- взаємодія з іншими людьми;
- творчість, інноваційність;
- критичне мислення, вміння вирішувати проблеми;
- гнучкість;
- ініціатива;
- сміливість, відповідальність;
- вміння аналізувати інформацію, уважність, здатність враховувати

показники;

- лідерство, авторитет;
- соціальні навички, дружнє ставлення до різних культур і людей.

Що стосується ХХІ століття і особливих навиків, потреба яких з'явилась недавно:

- вміння користуватись базовим програмним забезпеченням та ПК;

- інформаційна грамотність та гігієна;
- медіаграмотність;
- грамотність у користуванні комунікаційними інформаційними технологіями;
- вміння користуватись спеціалізованими програмами в своїй галузі роботи і швидко навчатись інформаційно-технологічним змінам.

Звичайно, дані навички можуть бути присутні в більшій і меншій мірі, проте чим більше їх має особа, тим краще. Неможливо ідеально володіти всіма навичками одразу: одні навички простіше набути людям, чії риси виключають інші навички, або ускладнюють їх набуття. Наприклад, лідери і авторитетні люди не завжди здатні пристосовуватись, і ознайомлення з переліком потрібних навичків допомагає знайти в собі «слабкі місця», які можна «підтягнути» і вдосконалитись.[1]

Розвиток освітніх послуг повинен іти в ногу з розвитком процесів, що відбуваються на ринку праці, у всіх сферах економічної діяльності підприємств, організацій, установ. Синхронізація виробництва і освіти необхідна тому, що:

1. Запобігання безробіттю.
2. Формування якісної робочої сили.
3. Забезпечення пропозиції робочої сили.
4. Формування спеціалізованої спрямованості робочої сили, підготовка кадрів тої галузі, яка найбільш відчуває «кадровий голод».
5. Реалізація економічно-соціального розвитку держави.

Взаємодія між освітніми структурами і бізнесом керується нормативними актами, але немає відповідальності за невиконання норм. Можна почути думки, чого немає такої відповідальності, її активного застосування до порушників. Проте ми не можемо створювати суспільство, у якому правлять репресії. Не поспішаємо створювати купу штрафів, і всього спектру різноманітної відповідальності. Інший шлях – мотивація. Адже в країні, де всі домовляються без примусів, продуктивність праці буде максимально високою.

Як можна мотивувати бізнес та освітню систему співпрацювати? По-перше, деяка мінімальна відповідальність має бути. Це стимулює розвивати дисципліну і відсіює не зовсім підходящих осіб на певних посадах. Вони розуміють, що відповідальність зростає, вимоги зростають, і стараються більше, або змінюють рід діяльності на більш підходящий для себе. Іншою складовою мотивації буде запозичення Європейських стандартів. Для багатьох людей, стереотипно, Європа – це взірць всього найкращого. Деякі люди знають, що це не так, і не буває нічого ідеального ні в найбільш передових країнах Європи, ні ще де-небудь у всьому світі. Але залучення найкращих європейських стандартів і мотивування людей до того, що ми «йдемо в Європу, разом до перемоги» змусить їх мобілізуватись і більше намагатись робити корисних вчинків, так як це наближає країну до Європейських стандартів і наближає до перемоги. А реалізація запозичених стандартів, пристосування їх до наших умов, відсіювання недоліків справді покращить систему освіти і її взаємодію з ринком праці.

Розвиток сучасних навиків професіонала призведе до кращих умов взаємодії освітньої системи та бізнесу. Це відбудеться наступним чином:

1. Дружнє ставлення до різних націй і культур, різних людей стимулюватиме інтеграцію і рух робочої сили між державами, обмін досвідом, стимулювання інклюзивного навчання та забезпечення робочими місцями людей з особливими потребами.

2. Впровадження інновацій можливе лише в суспільстві, яке активно входить в інформаційні перетворення, навчається поводитись з інформацією, комп'ютерами, програмами, які постійно змінюються. Інформація активізується завдяки грамотним її користувачам і рухається між різними системами в державі, а також між державами.

3. Вміння продуктивно працювати і доброзичливе ставлення один до одного: роботодавці отримують висококваліфікованих працівників, які, закінчивши університет, мають змогу підняти підприємству загальний рівень розуміння інформаційних процесів. А керівництво прислухається до таких

працівників, поважає їх, не зважаючи на молодий вік. Бізнес також дає заклик до освітньої системи, які кадри йому потрібні.

4. Відповідальність, лідерство, авторитетність, сміливість призводить до того, що ми приходимо до довоєнного стану ще під час війни. Ми не знаємо, коли закінчиться війна, але повинні жити далі. Законодавство поступово повертається до того, що було до війни, навіть залишаючи позаду деякі довоєнні догмати, які не є бажаними. Тобто не держава керує людьми, а люди – державою. В університетах навчаються не тільки твердим, а і м'яким навикам.[2]

Аналізуючи вищесказане, ми бачимо, як складно поєднати бізнес і навчання, як зробити так, щоб ці системи діяли як одна. А для чого їх взагалі розділяти? Коли ми маємо таке успішне поняття як «дуальна освіта». Ми можемо поєднати навчання і роботу. Коли розглядається лише теорія, навіть у дуже великому об'ємі і повторях, все одно не складається повного розуміння того, як все працює на практиці. Одночасна практика і навчання допоможе краще зрозуміти теорію і внести в неї корективи, удосконаливши навчання, і спростить робочий процес, коли свіжі теоретичні знання відразу застосовуються на практиці.

Дуальна освіта – це провадження трудової діяльності з паралельним навчанням. Це відрізняється від звичайної практики, яка ніяк не перетинається з навчанням, і для неї спеціально виділяється тривалий час. Після закінчення навчального закладу такого типу випускники володіють всіма необхідними навиками вузької спеціалізації, і їм не потрібні ніякі підготовчі моменти чи випробувальні строки. Варто пам'ятати, що університет, як правило, дає широку спеціалізацію. А випускники, які потрапляють на виробництво, уже пристосовуються до більш вузьких областей загальної теми. З дуальною освітою таких проблем не виникає.

Першою країною, яка вигадала дану систему була Німеччина. Вони назвали її «70% практики і 30% – теорії». Цей підхід у навчанні стали запозичувати інші країни Європи, Канада, Китай та Південна Корея.

Пілотування дуальної освіти в Україні протягом 2015-2017 років призвело до підвищення прибутків навчальних закладів до 50 тис. грн., зменшення витрат, у зв'язку з більш економним і розумним використанням ресурсів, економії комунальних послуг, підвищення рівня працевлаштування до 97% та доброзичливе ставлення і розуміння між роботодавцями та працівниками. Якість професійної підготовки при цьому зросла на 12-17%.

До 2020 року дуальну освіту активно впроваджували такі регіони, як Хмельницька область: 78,6%, Львівська: 63,6%, Кіровоградська та Чернігівська – половина закладів освіти, в столиці – 75%. Проте після запровадження карантину, а далі – у зв'язку з воєнними діями, всі системи зазнали гальмування. Тому, як зазначалось раніше, уже тепер ми повинні жити так, як ніби війна скінчилась, повертатись до нормального способу життя, починати відбудовувати країну вже зараз, тому що в іншому випадку нас чекає занепад. Розмови про «не на часі» зовсім не правильні, бо якщо всі зупинять будь-яку активність, страждати буде і армія, так як виробництво зброї і пожертви на армію прямо зв'язані з іншою частиною економіки, що не зв'язана з обороною, емоційним станом громадян, і цей список можна продовжувати.[3]

### Список літератури

1. Навички XXI століття. URL: [https://novoshkola.com.ua/uk/21st\\_century\\_skills](https://novoshkola.com.ua/uk/21st_century_skills) (дата звернення: 19.09.2023)
2. Лавриненко Л. М. Взаємодія та взаємозв'язок ринку праці та ринку освітніх послуг. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/121.pdf> (дата звернення: 20.09.2023)
3. Дуальна освіта. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/reforma-profesijnoyi-osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/dualna-osvita> (дата звернення: 20.09.2023)